

“Takibin Kesinleşmesinden Sonraki Dönemde” Zamanaşımı Nedeniyle Alacağın Geri Bırakılmasına Karar Verilmesi Hangi Koşullarda Mümkün Olur?

(İİK.m.71;33/a)

Av. Talih Uyar*

I. Genel haciz yolu ile ilamsız takiplerin **iptalini, ertelenmesini ve icranın geri bırakılmasını** gerektiren sebepler, İİK. mad. 71’de gösterilmiştir.¹ Burada öngörülen “*iptal*” ve “*erteleme*” sebepleri, icra takibinin kesinleşmesinden sonraki dönemde doğmuştur. Takibin kesinleşmesinden önceki dönemde doğmuş olan “*iptal*” ve “*erteleme*” sebeplerinin “ödeme emrine itiraz” yöntemi içinde -takibin şekline göre 7 gün içinde icra dairesine veya 5 gün içinde icra mahkemesine-² ileri sürülmesi gerekir.³ Yani, bu aşamada gerçekleşmiş olan “iptal” ve “erteleme” sebeplerine dayanılarak İİK. 71 uyarınca “*takibin iptaline*”, “*icranın geri bırakılmasına*” ya da “*takibin ertelenmesine*” karar verilmesi için icra mahkemesine başvurulamaz.⁴

Bu madde, ilamlı takiplerde aynı konuyu düzenleyen İİK. mad. 33/II ve 33/a’nın ilamsız takiplerdeki karşılığını teşkil etmektedir.⁵

Takip kesinleştikten sonra borçlu; **a-** «*Borcunu -icra dairesi dışında- ödemiş ya da borcunu sona erdiren herhangi bir hukuki sebepten yararlanıyor*» olabilir. **b-** «*Alacaklıdan -icra dairesi dışında- borcunu ödemek için süre almış*» olabilir. **c-** «*Borcun zamanaşımına uğradığını*» kesinleşmeden sonraki dönemde kanıtlanabilir. Bu durumlarda borçlu, icra mahkemesine başvurarak, takibin ertelenmesini (icranın geri bırakılmasını) ya da iptalini isteyebilir. Bu başvurunun hukuki niteliği “*itiraz*”dır. **Yüksek mahkemenin** kimi kararlarında bundan “*şikayet*” olarak bahsetmesini⁶ bu nedenle isabetli bulmuyoruz.

Hakkındaki icra takibi kesinleşen borçlu, takip konusu borcunu icra dairesine başvurup *ödeyerek* ya da icra dairesinde alacaklı ile *taksit sözleşmesi* yaparak, icra takibini durdurabilir. Birinci olasılıkta takip tamamen sona erer, ikinci olasılıkta ise, takip “taksit sözleşmesi”nde öngörülen süre kadar ertelenmiş olur.

Hakkındaki icra takibi kesinleşen borçlu, icra dairesi dışında (haricen) alacaklısı ile anlaşıp borcunu kendisine (ya da vekiline) ödeyerek veya kendisinden (ya da vekilinden) -haricen yaptığı taksit sözleşmesi gereğince- borcunu ödemek için süre (mehil) almış olabilir. Bütün bu durumlarda alacaklının (ya da vekilinin) yapılan anlaşma gereğince, icra takibine devam etmemesi gerekir. Eğer alacaklı, kötüniyetli davranıp, borçlusunu ile yaptığı anlaşmaya rağmen, icra takibine devam ederse, borçlunun da burada açıklamaya çalışacağımız şekilde yürütülen takibi durdurmak için -icra mahkemesine- başvuruda bulunması gerekir..

*İzmir Barosu Avukatlarından (Yaşar Üniv. Huk. Fak. Öğr. Görv.)

¹ UYAR, T. İcra Takibinin Kesinleşmesinden Sonraki Dönemde Doğmuş Olan “İptal” ve “Erteleme” Nedenlerine Dayanılarak Takibin İptali ve Ertelenmesi “İİK. mad. 71” (Legal Huk. Der. Eylül/2006, s:2721-2734) – BORAN,N. İcra Takibin İptali ve Taliki,2005

² Bknz: 22.03.2011 T. 23773/4196 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³ UYAR, T. İcra Hukukunda İtiraz, 2. Bası,1990, s:2 vd. – UYAR,T./ UYAR, A./ UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 3.Baskı,2014,s:1241 vd. – UYAR, T. İİK. Şerhi, C:3, 2006, s:4037 vd.;4104 vd.

⁴ Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 13676/872; 26.12.2011 T. 14606/30568; 24.05.2011 T. 29259/10202; 01.06.2010 T. 12003/13429; 19.02.2010 T. 22647/3782; 11.01.2010 T. 18613/26; 3.6.2004 T. 10093/14136; 10.5.2004 T. 7184/11759; 9.3.2004 T. 118/5397 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵ UYAR, T. İcra Hukukunda İlamlı Takipler, 2. Bası,1991, s:439.

⁶ Bknz: 12. HD. 13.5.2004 T. 7887/12336 – HGK. 20.3.2002 T. 12-166/196 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

II.Kanunda, borçlunun ü ç s e b e p l e, hakkında gerçekte kesinleşmiş bulunan “icra takibinin iptalini veya geri bırakılmasını” isteyebileceği öngörülmüştür.

Bunlar;

a) «Borcun sona ermesi (i t f a)» nedeni ile takibin iptali

b) «Süre verme (imhal)» nedeni ile takibin ertelenmesi (tâliki)

c) «Zamanaşımı» nedeni ile icranın geri bırakılması⁷ «Takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde», alacağın zamanaşımına uğraması mümkündür. Alacağın bağlı olduğu zamanaşımı, takiple ilgili son işlem tarihinden itibaren işlemeye başlar.⁸

III. Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili olarak;

√ “Tedbir kararı verilmeden yetkiye ve imzaya itiraz edilmiş olması zamanaşımını kesmeyeceği gibi, itirazın satıştan başka icra takip muamelelerini durdurmayaacağı (İİK. 170/1)- İbraz süresi 03/02/2012 tarihinden önce dolan çeklerin altı aylık zamanaşımı süresine tâbi olduğu- Alacaklının taşınmaz haczi talebi ile menkul haczi talebine kadar zamanaşımını kesen yada durduran hiçbir işlem bulunmadığı görüldüğünden zamanaşımının gerçekleştiği- Borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabulü ile, şikayetçi borçlu yönünden icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerektiği (İİK. 71/son, 33/a)- "Aciz vesikasının düzenlediği tarihe kadar altı aylık zamanaşımı süresinin dolmadığı ve aciz vesikasının düzenlediği tarihten itibaren de 20 yıllık zamanaşımı süresinin dolmadığı" gerekçesiyle "şikayetine reddine" karar verilmesinin hatalı olduğu”⁹

√ “Takibe dayanak çekin, keşide tarihi 27/12/2008 olup, ibraz süresi 03/02/2012 tarihinden önce dolduğundan, altı aylık zamanaşımı süresine tâbi olduğu, o halde, mahkemece, borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabulü ile İİK'nun 71/son maddesi göndermesi ile uygulanması gereken aynı yasanın 33/a maddesi gereğince şikayetçi borçlu yönünden icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerekeceği”¹⁰

√ “Örnek 10 ödeme emrinin borçluya tebliğ edildiği ve takibin kesinleştiği, takibin kesinleşmesinden sonra alacaklı vekilinin en son 03/01/2014 tarihinde satış talebinde bulunduğu, 06/01/2014 tarihinde de avansını yatırdığı ve zamanaşımının kesilmiş olduğu, bu tarihten şikayet tarihi olan 09/01/2017 tarihine kadar dosyanın işlemsiz bırakıldığı ve yeniden başlayan 3 yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşıldığından, yerel mahkemece, İİK'nun 71/son maddesi göndermesiyle uygulanması gereken aynı Kanun'un 33/a maddesi uyarınca, borçlu yönünden icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerekeceği”¹¹

√ “Şikayete konu icra takip dosyasının incelenmesinde; borçlu hakkında 07/10/2009 tarihinde başlayan takibin kesinleşmesi üzerine, alacaklının 2009 ve 2010 yılları içerisinde haciz taleplerinin bulunduğu, en son 14/06/2010 tarihli haciz talebi üzerine zamanaşımının kesildiği anlaşılmış ise de; bu tarihten sonra 06/05/2014 tarihli yenileme talebi ve 13/05/2014 tarihli haciz talebine kadar, borçlu yönünden zamanaşımını kesen hiç bir işlem bulunmadığı görüldüğünden, adı geçen borçlu

⁷ Doktrinde, “İİK. mad. 71/II ile 33a maddesi hükmünün tamamına yollama yapıldığı, bu maddede ise açıkça icra mahkemesinin ‘icranın geri bırakılması’ kararı verebileceğinin öngörüldüğü” belirtilerek, burada “zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması” deyimini kullanmanın daha doğru olacağı belirtilmiştir (KURU, B. age. s:456)

⁸ Bknz: 12. HD. 24.5.2004 T. 8239/13110; 12.10.1995 T. 12858/13522

⁹ Bknz: 12.HD. 30.06.2020 T. E:2019/10910, K:5973 (EK-1) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹⁰ Bknz: 12. HD. 03.10.2019 T. E: 11261, K: 14023 (EK-2) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹¹ Bknz: 12. HD. 13.06.2019 T. E: 2018/1628, K: 10272 (EK-3) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

yönünden 3 yıllık bono zamanaşımı süresinin dolduğunun kabulü gerekeceği, o halde; mahkemece, İİK'nun 71/son maddesi göndermesiyle uygulanması gereken aynı Kanun'un 33/a maddesi uyarınca, şikayetin kabulü ile icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerekeceği”¹²

√ “İcra takibinin tarafı olmayan şirketin, icra takibine ilişkin zamanaşımı şikayetinde bulunması mümkün olmadığından istemin aktif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken, adı geçen yönünden de zamanaşımı gerçekleştiği gerekçesiyle şikayetin kabulüne karar vermek suretiyle icranın geri bırakılmasına dair hüküm tesisinin isabetsiz olduğu”¹³

√ “Alacaklının dosyadan hacizli bulunan gayrimenkullerin, İİK. 100. md. malumatlarına esas olmak üzere takyidat listesinin ... Tapu Sicil Müdürlüğünden istenmesini talep etmiş ise de, alacaklının bu talebi gibi, taşınmazın son imar durumu ile üzerindeki hacizlerin devam edip etmediğinin sorulmasına yönelik talepler takibi ilerletmeye yönelik takip işlemleri olmadığından zamanaşımını kesmeyeceğinden, şikayetçilerin murisi ... yönünden zamanaşımını kesen herhangi bir işlem yapılmadığından itirazın kabulü ile İİK'nun 71/son maddesi göndermesiyle aynı Kanun'un 33/a maddesi gereğince icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerektiği”¹⁴

√ “Bonoya dayalı icra takibine başlanması ile 3 yıllık zamanaşımı kesilmişse de, zamanaşımının ilk kesilme tarihi olan takip tarihi ile ödeme emrinin tebliğ edildiği tarih arasında zamanaşımını kesen bir takip işlemi yapılmadığından bonoya ilişkin zamanaşımı itirazının kabulü ile "takibin durdurulmasına karar verilmesi" gerektiği bu durumda "icranın geri bırakılmasına" karar verilemeyeceği”¹⁵

√ “ "Adres kapalı. İşyerinin penceresinden (vitrininden) bakıldığında adresin kapalı ve boş olduğu haciz kabil bir malın bulunmadığı görüldü. Mahallinde başkaca yapılacak işlem kalmadığından tutanağa son verildi." şeklindeki haciz tutanağının, kesin aciz vesikasının sonuçlarını doğurmayacağı- Alacaklının, haciz talebinden sonra yenileme talebine kadar zamanaşımını kesen bir işlemi bulunmadığından, bonolar için öngörülen 3 yıllık zamanaşımının dolmuş olduğu, mahkemece; "borçlu şirket adına kayıtlı menkul ve gayri menkullerin tespit edilemediği, borçlu şirketin haczi kabil malının bulunmaması nedeniyle haciz tutanağının İİK.nun 143. maddesindeki aciz vesikası hükmünde olduğu ve İİK.nun 105/1. maddesi kapsamında muvazaa nedeniyle açılan tasarrufun iptali davasının zaman aşımını keseceği" gerekçesi ile icranın geri bırakılmasına yönelik şikayetin reddine karar verilmesinin isabetsiz olduğu”¹⁶

√ “İİK'nun 71. maddesinin göndermesiyle uygulanması gereken aynı yasanın 33/a maddesi gereğince, zamanaşımı şikayetinin kabulü halinde, "icranın geri bırakılmasına" karar verilmesi gerekirken, "takibin iptaline" hükmolunması isabetsiz olduğu gibi, anılan kanun maddesinde tazminata yer verilmediği halde, borçlu lehine tazminata hükmedilmesi de doğru olmayıp kararın belirtilen nedenlerle bozulması gerekir ise de, anılan yanlışlıkların giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını zorunlu kılmadığı”¹⁷

¹² Bknz: 12. HD. 04.10.2018 T. E: 11259, K: 9200 (EK-4) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹³ Bknz: 12. HD. 10.05.2018 T. E: 2016/32771, K: 4651 (EK-5) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹⁴ Bknz: 12. HD. 30.04.2018 T. E:2016/32531, K:3901 (EK-6) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹⁵ Bknz: 12. HD. 08.02.2017 T. E: 2016/9590, K: 1524 (EK-7) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹⁶ Bknz: 12. HD. 26.01.2017 T. E: 2016/8967, K: 1070 (EK-8) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹⁷ Bknz: 12. HD. 01.12.2016 T. E:5508 , K:23501 (EK-9) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

√ “Takip dayanağı çekin ibraz süresinin bitim tarihi 03/02/2012 tarihinden önce olduğundan 6 aylık zamanaşımı süresine tabi olduğu- Hükme esas alınan her iki işlem aralığında da 6 aylık sürelerin son gününün pazar gününe denk geldiği, bu nedenle sürelerin son gününün takip eden ilk iş gününe kadar uzayacağı ve pazartesiye denk gelen ilk iş gününde alacaklı vekilince işlem yapılmış olduğundan zamanaşımının kesildiği, icranın geri bırakılması yönünde hüküm tesisinin isabetsiz olduğu”¹⁸

√ Bonolar için 3 yıllık zamanaşımı süresi öngörülmüş olup zamanaşımını kesen sebeplerin “dava açılması, takip talebinde bulunulması, davanın ihbar edilmesi veya alacağın iflas masasına bildirilmesi” şeklinde sınırlı olarak sayıldığı- Ödeme emrinin bila tebliğ iade edilmesinden sonra yenilme tarihine kadar geçen sürede borçlu hakkında yeniden ödeme emri çıkarılmadığı gibi borçlu yönünden zamanaşımını kesen başka bir işlem de yapılmadığından ve ödeme emri tebliğ edilmediğinden itirazın süresinde olduğu”¹⁹

√ “Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile çeke dayalı yapılan takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde borçlu hakkında işlem yapılmayarak altı aylık zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşıldığından, borçlunun zamanaşımı şikâyetinin kabul edilerek İİK. mad. 71/son göndermesi ile uygulanması gereken aynı yasanın 33/a maddesi gereğince ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”²⁰

√ “Borçlular hakkında genel haciz yolu ile yapılan ve kesinleşen icra takibinde İİK. mad. 71/2. maddesinin göndermesi ile uygulanması gereken aynı kanunun 33/a-1. maddesi gereğince, takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde borcun zamanaşımına uğradığının belirlenmesi halinde icranın geri bırakılmasına karar verileceğini ve bu şikâyetin süresiz olarak yapılabileceğini, takip dayanağı çekler hakkında zamanaşımını kesen sebeplerin Ticaret Kanunu’nda sınırlı olarak sayılmış olduğunu, alacaklı tarafından geçici aciz vesikasına dayalı açılan tasarrufun iptali davasının zamanaşımını kesmeyeceğini, ancak borçlu hakkında kesin aciz vesikası düzenlenmesi halinde bu tarihten itibaren 20 yıl geçmesiyle borcun zamanaşımına uğrayacağını, açılan tasarrufun iptali davası sırasında, icra dosyasında zamanaşımını kesen başkaca hiçbir işlem yapılmaması halinde borçlunun zamanaşımı şikâyetinin kabul edilmesi gerekeceğini”²¹

√ “Alacaklının sadece haciz talebinde bulunması veya sadece taşınmazın satışını istemesi yeterli olmayıp işlemin zamanaşımının kesilmesi için İİK. mad. 59. maddesi uyarınca masrafın da yatırılmış olması gerekeceği”²²

√ “Borçlunun maaşına haciz konulmasının talep edilmesinden sonra şikâyet tarihine kadar zamanaşımını kesecek bir icra takip işleminin yapılmaması ve TTK’da zamanaşımına ilişkin sayılan sebeplerin de bulunmaması karşısında, zamanaşımı gerçekleştiğinin kabul edileceğini, maaş haczi konusunda müzekkere yazılması ve maaştan kesintilerin icra dosyasına girmesinin beklenmesinin, zamanaşımını kesmeyeceğini”²³

¹⁸ Bknz: 12. HD. 04.05.2016 T. E: 407, K: 13189 (EK-10) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

¹⁹ Bknz: 12. HD. 27.04.2016 T. E: 9943, K: 12427 (EK-11) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

²⁰ Bknz: 12. HD. 28.03.2013 T. 1989/11966 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

²¹ Bknz: 12. HD. 18.03.2013 T. 1461/9776 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

²² Bknz: 12. HD. 19.03.2013 T. 746/10168 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

²³ Bknz: 12. HD. 05.03.2013 T. 30852/7335 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

√ “Ticareti Kanunu’nda bonolar hakkında zamanaşımının hangi sebeplerle kesileceği sınırlı bir şekilde açıklanmış olduğunu, borçlular vekilinin icra mahkemesinde ileri sürdüğü ‘meskeniyet şikayetinin’ TTK. mad. 662’de belirtilen dava kavramı içerisinde değerlendirilemeyeceğini ve bu şikayetin yapıldığı tarihten mahkeme kararının kesinleşmesine kadar geçen sürede zamanaşımının kesilmeyeceğini”²⁴

√ “İcra dosyasındaki ‘son işlem’in üzerinden, takip dayanağı çekin bağlı olduğu altı aylık (şimdi; 3 yıllık) zamanaşımı süresinin geçmiş olması halinde, İİK. 71/II uyarınca yapılan başvuru sonucunda, icra mahkemesince ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”²⁵

√ “Alacaklı tarafından çeke dayalı olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibe geçilen icra dosyasında, son işlem yapıldıktan sonra haciz talep edilmiş ise de masrafın yatırılmaması halinde, İİK. mad. 59 uyarınca geçerli bir talebin varlığından söz edilemeyeceğini- Borçlu tarafından açılan menfi tespit davasında, alacaklı durumundaki davalının itirazını defî yolu ile ileri sürmesi halinde, borçlu tarafından alacaklı aleyhine açılan menfi tespit davasının da bu nedenle zamanaşımını keseceğinin kabul edileceğini, ancak menfi tespit davası açılmadan önce, çekin ibraz süresinin dolduğu tarih itibariyle uygulanması gereken TTK. mad. 726’da öngörülen altı aylık zamanaşımı süresi dolduğundan, mahkemenin icranın geri bırakılmasına dair kararının uygun olduğunu”²⁶

√ “Haczedilen taşınmazın iki yıl (şimdi; bir yıl) içinde satışının istenmemesi halinde haczin düşeceği- İİK mad. 106 gereğince satış isteme süresinin duracağı durumların tahdidi olarak sayıldığı, sürenin durması durumunda, satış talebinin reddi ya da ihalenin alıcı çıkmaması nedeniyle düşmesi ya da feshedilmesi halinde düşme veya fesih kararının kesinleştiği tarihten sonra kalan sürenin kaldığı yerden işlemeye devam edeceği, zamanaşımının kesilmesinde olduğu gibi yeni bir sürenin işlemeye başlamayacağı-İcra müdürünün, alacaklının satış talebini -henüz kıymet takdiri yapılmadığı, aracın yakalanmamış olduğu vb. gerekçeleriyle- reddetmesi halinde, bu ret kararının şikayet yoluyla bozdurulmamış olması halinde reddine karar verilmiş olan bir talep, yasaya uygun bir talep olarak (satış talebi olarak) kabul edilemeyeceğinden alacaklının süresinde satış talep etmemiş sayılacağı ve konulmuş olan haczin düşeceği”²⁷

√ “İcra mahkemesinde açılan imzaya itiraz davasının, istihkak davasının, kıymet takdirine itiraz davasının, sulh hukuk mahkemesinde açılan izale-i şuyu davasının, asliye hukuk mahkemesinde açılan tasarrufun iptali davasının zamanaşımını kesmeyeceğini, imzaya itiraz davasında mahkemece tedbiren takibin durdurulmasına karar verilmişse, bu süre içinde zamanaşımının işlemeyeceğini, icra mahkemesi kararının temyizinin zamanaşımını kesmeyeceği”²⁸

√ “Çeke dayalı kambiyo takibinde borçlunun, takibin kesinleşmesinden sonra 6 aylık zamanaşımı süresinin geçtiğini ve takibin zamanaşımına uğradığını belirterek, İİK.’nun 71 ve 33-a maddeleri uyarınca icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasına karar verilmesini talep ettiğini, İİK.nun 71/2. maddesinde; borçlu

²⁴ Bknz: 12. HD. 01.11.2012 T. 20506/31099 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

²⁵ Bknz: 12. HD. 17.9.2004 T. 15319/19499; 16.2.2004 T. 2558/2922; 28.1.2003 T. 28167/1266 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

²⁶ Bknz: 12. HD. 03.06.2013 T. 14067/20489 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

²⁷ Bknz: 12. HD. 09.07.2012 T. E: 16781, K: 24213 (EK-12) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

²⁸ Bknz: 12. HD. 19.06.2012 T. E: 2464, K: 21280 (EK-13) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürecek olursa, 33/a maddesi hükmünün kıyasen uygulanacağını, İİK'nun 33/a-1 maddesinde de zamanaşımı gerçekleşmişse icranın geri bırakılacağı hususunun düzenlendiğini, o halde, borçlunun isteminin kabulü ile İİK'nun 71/2. ve 33/a maddeleri gereğince icranın geri bırakılmasına karar verilmesinin gerekeceğini”²⁹

√ *“Zamanaşımını kesen işlemin, her kim hakkında vaki olmuşsa ancak ona karşı hüküm ifade edeceğini, icra takibinin diğer borçlusu hakkında yapılan zamanaşımını kesen işlemlerin şikayetçi borçlu yönünden hüküm ifade etmesi mümkün olmadığından, TTK'nun 726. maddesinde yazılı 6 aylık zamanaşımı süresinin dolduğunu, müşteki borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabul edilerek hakkındaki icranın geri bırakılmasına karar verilmesinin gerekeceğini”³⁰*

√ *“Davanın, çeke dayalı kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takibe karşı borçlunun, takibin işlemsiz bırakılması nedeniyle zamanaşımı oluştuğunu belirterek icranın geri bırakılması istemi olduğu, çekte keşide yerinin D.BAKIR şeklinde yazıldığı, dolayısıyla çek vasfı bulunmadığının görüldüğü, bu belgenin on yıllık zamanaşımına tabi olduğu, zamanaşımı itirazının reddedilmesinin gerektiğini, ayrıca borçlu tarafından açılan menfi tespit davasında, alacaklı bu davaya katımlı ve alacak iddiasını ileri sürmüş ise borçlunun açtığı menfi tespit davasının da zamanaşımını keseceği, söz konusu davanın zamanaşımını kesecek nitelikte olup olmadığı araştırılmadan sonuca gidilmesinin de doğru olmadığını”³¹*

√ *“Kambiyo senedi vasfını taşımayan adi havale niteliğindeki belgeye istinaden başlatılıp kesinleşen takipte, İİK'nun 71/2. maddesi gereğince takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde işleyecek zamanaşımı süresinin TTK'nun 726. maddesine göre hesaplanamayacağını”³²*

√ *“Alacağın, alacaklının sadece haciz talebinde bulunması ile değil, ayrıca haciz masraflarının da yatırılması halinde zamanaşımının kesileceğini”³³*

√ *“Takibin kesinleşmesinden sonra oluşan zamanaşımı nedeniyle, İİK.'nun 71/son maddesinin göndermesi ile aynı kanunun 33/a maddesi uyarınca icranın geri bırakılması’ istemini içeren başvuruyu inceleme görev yetkisinin, takibin kesinleştiği icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine ait olduğunu”³⁴*

√ *“İİK. 78 uyarınca dosyanın işlemde kaldırılmış olmasının, borçlunun İİK. 71 uyarınca borcun zamanaşımına uğradığı yönünde itirazda bulunmasına engel teşkil etmeyeceğini”³⁵*

√ *“İcra dosyasındaki son işlem olan haciz talebinden itibaren takip dayanağı çeke ilişkin altı aylık zamanaşımı süresinin geçmiş olması halinde, İİK. 71 uyarınca ‘icranın geri bırakılmasına’ karar verilmesi gerekeceğini”³⁶*

√ *“Takibin kesinleştiği tarih ile alacaklı vekilinin ‘89/1 haciz ihbarnamesi çıkarılması’ talebi arasında, takip dayanağı çekin bağlı olduğu altı aylık*

²⁹ Bknz: 12. HD. 14.06.2012 T. 12824/20510 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³⁰ Bknz: 12.HD. 04.06.2012 T. 1820/18946 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³¹ Bknz: 12.HD. 05.04.2012 T. 25570/11155 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³² Bknz: 12. HD. 19.01.2012 T. 13676/872 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³³ Bknz: 12. HD. 25.11.2011 T. 18420/24410 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³⁴ Bknz: 12. HD. 16.03.2007 T. 2186/5037 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³⁵ Bknz: 12. HD. 1.6.2004 T: 10355/13952; 28.10.2003 T. 17217/21115 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³⁶ Bknz: 12. HD. 24.5.2004 T. 8239/13110 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

*zamanaşımı süresinden fazla bir sürenin geçmiş olması halinde, İİK. 71 uyarınca 'icranın geri bırakılmasına' karar verilmesi gerekeceğini"*³⁷

√ *"Takip dayanağı belgenin 'çek' sayılmaması halinde, Ticaret Kanunundaki çeklere ait zamanaşımı hükümlerinin değil, TBK. mad. 146'daki on yıllık zamanaşımının uygulanacağını"*³⁸

√ *"İcra dosyasındaki alacaklının son işlem tarihinden, yenileme talebinde bulunulan tarihe kadar 'bono'lara ilişkin üç yıllık zamanaşımı süresinin doğmamış olması halinde İİK. 71'e göre 'icranın geri bırakılması'na karar verilemeyeceğini"*³⁹

√ *"Kıymet takdirine ilişkin talep edilen kıymete itirazın, İİK'nun 106. maddedeki süreleri kesmeyeceği"*⁴⁰

√ *"Zamanaşımı süresinin, alacaklının -'satış talebinde bulunmak' gibi- son işleminden itibaren işlemeye başlayacağını (icra müdürlüğünün 'dosyanın işlemde kaldırımına' ilişkin kararından itibaren işlemeye başlamayacağını)"*⁴¹

√ *"'Yenileme bildirisi' gönderilen borçlunun, daha önce başlatılan takibe itiraz edemeyeceğini ancak, İİK. 71'de öngörülen koşullar çerçevesinde -'takibin kesinleşmesinden sonraki döneme ilişkin- 'itfa', 'imhal', 'zamanaşımı' itirazında bulunabileceğini"*⁴²

√ *"'Yenileme bildirisi'nin (dilekçesinin) usulsüz tebliğ edildiğine ilişkin şikayet ile borca itirazın, icra mahkemesine birlikte yapılabileceğini (ve birlikte incelenebileceğini)"*⁴³

√ *"Takipteki 'son işlem' tarihi ile 'yenileme' tarihi arasında, alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresinin geçmemiş olması halinde, 'zamanaşımı nedeniyle takibin iptaline' karar verilemeyeceğini"*⁴⁴

√ *"Açıkça «satış talebi» olmadıkça, «taşınmaza kıymet takdirinin yapılması»na ilişkin istem ve işlemlerin, satış isteme süresini kesmeyeceği"*⁴⁵

√ *"Takibin kesinleşmesinden sonraki zamanaşımı iddiası hakkında, İİK.'nun 16/son değil, 71/son hükmünün uygulanacağını"*⁴⁶

belirtmiştir...

IV. Tekrar belirtelim ki, borçlu ancak «takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde» takip konusu alacağın zamanaşımına uğradığını, bu maddeye göre -icra mahkemesine- bildirebilir.⁴⁷ Eğer takip konusu olacak, takip talebinden önce zamanaşımına

³⁷ Bknz: 12. HD. 18.5.2004 T. 8418/12784 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³⁸ Bknz: 12. HD. 05.04.2012 T. 25570/11155; 19.01.2012 T. 13676/872; 6.11.2003 T. 22568/21781; 23.9.2003 T. 14267/18278; 24.2.2003 T. 14267/18278 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

³⁹ Bknz: 12. HD. 12.6.2003 T. 11322/14045; 19.1.1995 T. 123/313 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁴⁰ Bknz: 19. HD. 17.1.2003 T. E: 2002/5442, K: 272 (EK-14) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁴¹ Bknz: 12. HD. 12.10.1995 T. 12858/13522 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁴² Bknz: 12. HD. 7.10.1994 T. 11142/11919 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁴³ Bknz: 12. HD. 16.11.1990 T. 4464/11640; 13.11.1989 T. 3929/13760 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁴⁴ Bknz: 12. HD. 23.5.1989 T. 13310/7639 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁴⁵ Bknz: HGK. 17.5.1989 T. E: 12-226, K: 368 (EK-15) (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁴⁶ Bknz: 12. HD. 26.11.1984 T. 9096/12188 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁴⁷ Bknz: 12. HD. 26.12.2011 T. 14606/30568; 24.05.2011 T. 29259/10202; 01.06.2010 T. 12003/13429; 19.02.2010 T. 22647/3782; 11.01.2010 T. 18613/26; 10.12.2009 T. 15639/24842; 06.10.2008 T. 13372/16574 vb. (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

uğramışsa, borçlunun bu hususu «*ödeme emrine itiraz*» olarak -*icra dairesine* veya takibin şekline göre; *icra mahkemesine*-⁴⁸ bildirmesi gerekir.

İcra mahkemesi, borçlunun “*zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması*” (İİK. mad. 71/II; 33a) istemini evrak üzerinde değil d u r u ş m a l ı olarak inceler.⁴⁹

«*Zamanaşımı nedeniyle icra takibinin iptali*» (ya da icranın geri bırakılması), borçlu tarafından takibin yapıldığı icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine bildirilir.⁵⁰

Bu başvuru bir süreye bağlı mıdır? Yoksa -az önce incelediğimiz- «*itfa nedeniyle takibin iptali*» istemi gibi «*her zaman*» istenebilir mi? **Yüksek mahkeme**⁵¹-özellikle 4.11.1998 tarih ve 12-763/797 sayılı Hukuk Genel Kurulu kararından sonraki; yeni kararlarında- “*bu istemin her zaman (süreye bağlı olmadan) ileri sürülebileceğini*” belirtmeye başlamıştır. Daha önce⁵² “*İİK. 71/II uyarınca takibin kesinleşmesinden sonraki devrede, borcun zamanaşımına uğradığı itirazının yedi gün içinde bildirilmesi gerektiğini*” belirtiyordu...

Doktrinde⁵³ «*ilamsız icrada, zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması talebi (İİK. mad. 71/II; 33a) için kanunda hiçbir süre öngörülmediği, kanunun öngörmediği bir hak düşürücü sürenin içtihat yolu ile kabul edilmesinin hak arama hürriyetine (Anayasaya) aykırı düşeceği, ilamlı icrada dahi icra emrinin tebliğinden sonraki dönemde gerçekleşmiş zamanaşımına dayanan icranın geri bırakılması istekleri her zaman yapılabilirken, ilamsız icradaki zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması talebinin yedi gün süreyle sınırlandırılmasının hatalı olacağı*» belirtilmiştir.

Maddenin son fıkrasındaki yollama gereğince, borçlunun «*zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasını*» icra mahkemesinden istemesi halinde, İİK. mad. 33a hükmü uygulanacağından, borçlu «*zamanaşımı savunu (defini)*» İİK. mad. 71/I’de sayılan belgelere dayanmaksızın doğrudan doğruya takip dosyası ile, alacaklı da «*zamanaşımının kesildiğini*» (TBK. mad. 154, 157; TTK. mad. 750) ya da «*tatile uğradığını*» (TBK. mad. 153) aynı şekilde «*resmi belge*»lerle kanıtlayabilir.

V.Bu vesile ile uygulamadaki önemi nedeniyle hemen belirtelim ki; Ticaret Kanunu ile Borçlar Kanununda gerek *zamanaşımı süreleri* ve gerekse *zamanaşımını kesen sebepler* birbirinden farklı biçimde düzenlenmiştir. Ticaret Kanununa göre -kambiyo senetlerine dayalı takipler bakımından- zamanaşımı süreleri şu dört halde kesilir:

- 1- *Dava açılması,*
- 2- *İcra takibinde bulunulması,*
- 3- *Davanın ihbar edilmesi,*
- 4- *Alacağın iflas masasına bildirilmesi* (TTK. mad. 750).

⁴⁸ Bknz: 12. HD. 22.03.2011 T. 23773/4196 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁴⁹ Bknz: 12. HD. 17.05.2011 T. 29212/9659 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵⁰ Bknz: 12. HD. 16.03.2007 T. 2186/5037 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵¹ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 19473/5124; 19.01.2012 T. 13640/376; 19.12.2011 T. 14322/29527; 31.10.2011 T. 4774/20669; 02.06.2011 T. 30069/11416; 28.11.2011 T. 7817/24670; 22.3.2011 T. 23973/4266; 31.10.2011 T. 4774/20669; 19.12.2011 T. 14322/29527; 2.6.2011 T. 30069/11416; 10.9.2004 T. 14667/18913; 18.3.2004 T. 1121/6429; 16.3.2004 T. 998/6175 vb. (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵² Bknz: 12. HD. 11.10.1990 T. 7199/9836; 29.5.1990 T. 13896/6557; 1.3.1990 T. 463/1903 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵³ KURU, B. age. C:1, s:457 – KURU, B. İlamsız İcra Zamanaşımının İleri Sürülmesi (BATIDER, 1986/C:XIII, S:3-4, s:91 vd.)

TTK. mad. 750'de öngörülen bu zamanaşımını kesen sebepler sayılarak (sınırlı olarak) belirtilmiş olduğundan, bu maddede öngörülen sebepler dışında -örneğin; TBK. mad. 153, 154, 155, 156'da öngörülen sebeplerle- zamanaşımını kesilmez.⁵⁴

VI.Yüksek mahkeme de çeşitli içtihatlarında aynı gerekçe ile yani; "TTK. mad. 750'de öngörülme-yen nedenlerle zamanaşımının kesilmeyeceği gerekçesiyle";

√ "İİK'nun 100. maddesi ile ilgili yazışmaların yapılmasının takibin devamına yönelik işlem niteliğinde olmaması nedeniyle, zamanaşımını kesen işlemlerden sayılmayacağını"⁵⁵

√ "Takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımının kesilebilmesi için; alacaklının sadece haciz talebinde bulunmasının yeterli olmayıp, ayrıca haciz masrafını da yatırmış olması gerekeceğini"⁵⁶

√ "Borçlu tarafından açılan 'kıymet takdirine itiraz davasının' zamanaşımını kesmeyeceğini"⁵⁷

√ "İcra mahkemesine borçlu tarafından 'icra takibinin iptali' amacıyla itirazda bulunulmuş olmasının, zamanaşımını kesmeyeceğini"⁵⁸

√ "Borçlunun borcunu ikrar etmesinin ya da borcuna mahsuben ödemede bulunmasının zamanaşımını kesmeyeceğini"⁵⁹

√ "Borçlunun icra dosyasında borcu kabul etmesinin"⁶⁰

√ "Üçüncü kişinin açtığı istihkak davasının"⁶¹

√ "Takip konusu alacağa ilişkin temliknamenin icra dosyasına ibraz edilmesinin"⁶²

√ "Borçlu hakkında ceza davası açılmasının"⁶³

√ "Alacaklının asliye hukuk mahkemesinde -BK. 18'e (şimdi; TBK. 19'a göre- tapu iptali ve tescil davası açmasının"⁶⁴

√ "Borçlunun sonradan Cumhuriyet Savcılığına başvurarak ceza davası açtırıp mahkumiyet kararı almasının (HUMK. 317 "şimdi; HMK. 209" dışında)"⁶⁵

√ "Karşılıksız çek düzenleme suçundan dolayı açılan ceza davasının"⁶⁶

√ "Senet alacaklısı hakkında ağır ceza mahkemesinde dava açılmasının"⁶⁷

√ "İcra mahkemesinde borca (ya da imzaya) itirazda bulunulmasının -İİK. mad. 169a/II uyarınca- tedbir kararı verilmiş olmadıkça"^{68 69}

⁵⁴ Bknz: 12. HD. 10.6.1988 T. 10473/7682; 20.10.1986 T. 574/10840; 13.3.1986 T. 9294/2778; 27.1.1983 T. 10634/431; 20.10.1981 T. 5801/7642 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵⁵ Bknz: 12. HD. 23.12.2011 T. 29439/30265 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵⁶ Bknz: 12. HD. 25.11.2011 T. 18420/24410 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵⁷ Bknz: 12. HD. 03.05.2011 T. 472/8221 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵⁸ Bknz: 12. HD. 18.04.2011 T. 22694/6829 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁵⁹ Bknz: 12. HD. 13.3.1986 T. 9294/2778 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶⁰ Bknz: 12. HD. 21.10.1982 T. 6933/7501 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶¹ Bknz: 12. HD. 25.2.1992 T. 10091/2047 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶² Bknz: 12. HD. 27.2.1987 T. 8687/2251 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶³ Bknz: 12. HD. 3.3.1988 T. 14289/2441 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶⁴ Bknz: 12. HD. 20.1.2004 T. 23745/778 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶⁵ Bknz: 12. HD. 25.2.2000 T. 2364/3155 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶⁶ Bknz: 12. HD. 9.12.1991 T. 5337/12878 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶⁷ Bknz: 12. HD. 12.2.1990 T. 7629/978 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶⁸ Bknz: 12. HD. 14.9.2004 T. 14514/19239; 12.6.2000 T. 9252/9700; 7.3.2000 T. 2901/3957; 10.12.1999 T. 14218/16167 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁶⁹ Karş: 12. HD. 11.11.1998 T. 11838/12501; 21.10.1996 T. 11128/12779 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

√ “Sonradan icra mahkemesi tarafından iptal edilmiş olan takiplerin”⁷⁰

√ “İcra mahkemesi tarafından verilen ‘ödeme emrinin iptaline’ ilişkin kararının”⁷¹

√ “Takip talebinde bulunulmadıkça, takip dayanağı senet hakkında ihtiyati haciz kararı alınıp uygulanmasının”⁷²

√ “Borçlunun bonoyu kaybettiğinden bahisle aldığı iptal kararının iptali için alacaklının açtığı davanın”⁷³

“**takip dayanağı senedin bağlı olduğu zamanaşımı süresini kesmeyeceğini**” belirtmiştir.

Buna karşın borçlu hakkında, alacaklı tarafından yapılan haciz işlemi ile takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresi kesilir...⁷⁴

VII. Borçlunun lehtar ya da yetkili hamil aleyhine *senet iptali* “(olumsuz tesbit) davası açması”nın zamanaşımını kesip kesmeyeceği” hususu gerek uygulamada ve gerekse doktrinde farklı görüşlere neden olmuştur. Gerçekten; **Yargıtay 12. Hukuk Dairesi** ö n c e ⁷⁵ “borçlunun açtığı olumsuz tesbit davasının zamanaşımını kesmeyeceğini” belirtmişken, **son kararlarında**⁷⁶ - **Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun** da benimsediği görüş doğrultusunda⁷⁷ “borçlunun açtığı olumsuz tesbit davasının zamanaşımını keseceğini” belirtmeye başlamıştır. Ancak hemen belirtelim ki; bu dava eğer “davanın açılmamış sayılmasına” şeklinde sonuçlanmışsa, olumsuz tesbit davasının açılmasıyla zamanaşımı kesilmiş olmaz.⁷⁸

Doktrinde de kimi yazarlar⁷⁹ “borçlunun açtığı davanın zamanaşımını kesmeyeceğini” açıkça belirtmişken, kimi yazarlar⁸⁰ “borçlunun fiillerinin zamanaşımını kesmeyeceğini” belirterek üstü kapalı olarak aynı görüşü savunmuşlardır. Buna karşın **kimi hukukçular**⁸¹ da açıkça “borçlunun açtığı davanın zamanaşımını keseceğini” ifade etmişlerdir...

VIII. Buraya kadar ayrıntılı olarak yaptığımız a ç ı k ı l a m a ve atıfta bulunduğumuz i ç t i h a t l a r açıkça gösteriyor ki; ancak gerek Borçlar ve gerekse Türk Ticaret Kanununda öngörülen nedenler takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımını kesmektedir. Bu nedenler dışında borçlunun icra memurunun herhangi bir işlemi şikayette bulunması -örneğin; hesap tablosunun düzeltilmesi, konulan haczin kaldırılması için şikayet yoluna gitmesi- ya da kambiyo senedine dayalı takiplerde- takip konusu borca veya senetteki imzasına icra mahkemesine başvurarak *itirazda* bulunması, icra mahkemesince “*takibin durdurulma-*

⁷⁰ Bknz: 12. HD. 30.6.1998 T. 7077/7977 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁷¹ Bknz: 12. HD. 9.12.1997 T. 13448/13687 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁷² Bknz: 12. HD. 12.6.2000 T. 9295/9741; 14.11.1996 T. 14279/14370 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁷³ Bknz: 12. HD. 21.6.1993 T. 5424/11201 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁷⁴ Bknz: 12. HD. 20.06.2011 T. 31032/12432 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁷⁵ Bknz: 12. HD. 16.9.1993 T. 9401/13469; 22.9.1992 T. 3438/10610; 8.6.1992 T. 802/7968; 22.4.1991 T. 13876/4908 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁷⁶ Bknz: 12. HD. 12.5.2011 T. 28072/9321; 3.5.2011 T. 472/8221; 3.5.2011 T. 472/8221; 22.3.2004 T. 2412/6700; 05.04.2012 T. 25570/11155; 13.2.2004 T. 24669/2652; 30.10.2003 T. 19341/21210 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁷⁷ Bknz: HGK. 20.11.1996 T. 12-654/805 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁷⁸ Bknz: 12. HD. 22.3.2004 T. 909/6632; 26.2.2004 T. 27151/4078; 23.6.2003 T. 12041/14955 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁷⁹ ÖZTAN, F. Kıymetli Evrak Hukuku, s:891 vd. – GÖZÜBÜYÜK, A. H. T. Ticaret Kanununun 662. Maddesine Göre Borçlunun Alacaklı Aleyhine Açtığı Dava Zamanaşımını Keser mi? (ABD. 1965/4, s:439 vd.)

⁸⁰ KARAYALÇIN, Y. Ticari Senetler, s:256 – KALPSÜZ, T. Kıymetli Evrak, s:130 – DOĞANAY, İ. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C:2, s:2031

⁸¹ DOMANIÇ, H. Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması, s:413 – OKÇUOĞLU, Y. Kambiyo Senetlerinde Borçlunun Dava Açmasıyla Zamanaşımı Kesilir mi? (Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, III, 1986, s:16 vd.) – ERİŞ, G. Kıymetli Evrak ve Taşıma, s:552

stı” konusunda bir t e d b i r k a r a r ı verilmedikçe⁸² alacaklının takibi yürütmesini engellemez ve dolayısı ile alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresinin de işlemlerini durdurmaz. Fakat uygulamada ; borçlunun bu tür şikayet ve itirazları üzerine kimi alacaklılar kendiliğinden takibe devam etmemekte ve yapılan bu başvuruların sonuçlanmasını “hatalı olarak” beklemektedirler. Bunun sonucu olarak da, borçlunun şikayet ya da itirazının reddedilmesinden sonra, takiplerine devam etmek istediklerinde, borçluların İİK. mad. 71/II’ye dayalı olarak yaptıkları başvuru (itiraz) ve icra mahkemelerinin “*zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması kararı*” ile karşılaşmaktadırlar. Alacaklıların böyle bir sürprizle karşılaşmamak için, borçlunun hangi başvurularının “itiraz ve şikayetlerin” (açtıkları davaların) ve bunlar üzerine icra mahkemesince verilecek kararların zamanaşımını keseceğini, hangi başvurularının “itiraz ve şikayetlerin” (açtıkları davaların) ve bunlar üzerine icra mahkemesince verilecek kararların⁸³ ise zamanaşımını kesmeyeceğini araştırarak, buna göre takiplerini sürdürmeleri veya yapılan başvurunun sonucunu beklemeleri gerekir. Örneğin, uygulamada çok kez yapıldığı gibi, borçlunun takip konusu alacağı karşılayacak malları bulunmadığını belirten -ve “*geçici aciz belgesi*” niteliğinde bulunan- haciz tutanağına dayanarak İİK. mad. 277 vd.na göre “*tasarrufun iptali*” davası açan alacaklı, eğer dava devam ederken icra takibine devam etmemiş -örneğin, hiç değilse borçlunun mevduatının bulunup bulunmadığını öğrenmek ve varsa haciz koydurmak için bankalara “*haciz ihbarnamesi*” (İİK. mad. 89) göndertmemişse, davanın durumlarda, sonuçta davasını kazansa bile borçlusunun İİK. mad. 71/II’ye göre icra mahkemesine başvurması halinde, aleyhine “*icranın zamanaşımı nedeniyle geri bırakılması*” kararı verilmesini önleyemez. Çünkü; alacaklının borçlusu hakkında “*tasarrufun iptali davası*” açmasının, takip konusu alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresini keseceği, kanunlarımızda öngörülmemiştir. Aynı şekilde; borçlu çeke dayalı borcu için icra takibi yapıldıktan sonra, alacaklısı ile icra dairesi, dışında anlaşma (protokol) yaparak, takip konusu borcunu “*altı ay (şimdi; 3 yıl) sonra*” ödemeyi taahhüt etse ve alacaklı borçlu ile yaptığı anlaşma çerçevesinde takibi durdurup, bu süre içinde icra dosyasında hiçbir işlem yapmasa, borçlunun taahhüt ettiği tarihte borcunu ödememesi üzerine takibe kaldığı yerden devam etmek istese, borçlu İİK. mad. 71/II uyarınca icra mahkemesine başvurarak “*icranın zamanaşımı nedeniyle geri bırakılması*”na dair karar alarak, hakkındaki takibi durdurabilir...

IX. “*Zamanaşımı süresi kesilince, süresi aynı olan yeni bir zamanaşımı süresi işlemeye başlar*” (TBK. mad. 156/I, TTK. mad. 751/(2)). Bu durumda işlemeye başlayacak olan yeni zamanaşımı süresinin, Ticaret Kanunu hükümlerine göre mi, yoksa Borçlar Kanununun 156/2 hükmüne göre -on yıl- mı olacağı konusunda beliren uyuşmazlık 23.2.1944 Tarih, 10/5 sayılı İçt. Bir. K. ile “*olaya BK. 135 (şimdi; TBK. mad. 156) hükmünün uygulanmayacağı*” şeklinde çözümlenmiştir. Böylece yapılan icra takibinde üç yıllık zamanaşımı süresi kesilen bono/çek⁸⁴ keşidecisi hakkında yeniden üç yıllık zamanaşımı süresi işlemeye başlayacaktır.

İcra takibi ile zamanaşımı kesildikten sonra, alacaklı takibi sürdürmez ve dosya işlemiden kaldırılırsa (İİK. mad. 78/II, IV, V) son işlem tarihi ile alacaklının yenileme talebinde bulunduğu tarih arasında takip dayanağı kambiyo senedinin bağlı olduğu zamanaşımı süresinin geçmemiş olması gerekir. Eğer bu süre geçmişse, “*borçlunun zamanaşımı itirazı*”nda bulunması üzerine icra mahkemesince “*zamanaşımı nedeniyle takibin iptaline*” karar verilir.⁸⁵

X. Zamanaşımının hangi durumlarda kesileceğini düzenlemiş olan Ticaret Kanunu zamanaşımının hangi durumlarda duracağını ayrıca düzenlememiştir. Böylece Ticaret

⁸² Hemen belirtelim ki; genel mahkemelerce “takibin durdurulması”, “satışın yapılmaması” doğrultusunda verilen t e d b i r k a r a r l a r ı da, zamanaşımını durdurur (Bknz: 12. HD. 9.7.1992 T. 671/9473; 6.7.1992 T. 6712/9267; 26.3.1992 T. 10495/3838)

⁸³ Bknz: 12. HD. 20.5.2003 T. 8298/11417 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁸⁴ Bknz: 12. HD. 27.02.2012 T. 19473/5124 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁸⁵ Bknz: 12. HD. 12.6.2003 T. 11322/14045; 19.1.1995 T. 123/313 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

Kanunumuzun birinci maddesindeki yollama nedeniyle Türk Borçlar Kanununun “*zamanaşımının hangi durumlarda duracağını düzenleyen hükümlerinin -mad. 152, 153, 157, 158, 159, 160 ve 161- ticari senetler hakkında da örneksemeyle (kıyasen) uygulanması gerekeceği*” gerek **doktrinde**⁸⁶ ve gerekse **Yargıtay içtihatlarında**⁸⁷ kabul edilmiştir.

XI. Ayrıca önemi nedeniyle belirtelim ki; bir kambiyo senedini birlikte keşide edenlerin paylarından fazla ödedikleri miktar için birbirleri hakkında yapacakları takip, artık kambiyo senedine dayanan *kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip olmayıp genel haciz yoluyla takip* olduğundan ve Borçlar Kanununa dayandığından, bu tür takipler *on yıllık* zamanaşımı süresine bağlıdır.

XII. **Yüksek mahkeme**, borçlunun isteminin (itirazının) kabul edilmesi halinde, icra mahkemesince “*icranın geri bırakılmasına*” karar verilmesi gerekeceğini, bunun yerine “*takibin geçici olarak durdurulmasına*”⁸⁸, “*takibin zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına*”⁸⁹ “*takibin iptaline*”⁹⁰ “*ödeme emrinin iptaline*”⁹¹ karar verilemeyeceğini belirtmiştir. İcra mahkemesince “*icranın geri bırakılmasına*” karar verilince, daha önce yapılmış olan haciz işlemlerinin de iptali gerekir.⁹²

İcra mahkemesi «*istemin reddine ve takibin devamına*» karar verirse, borçlu «*olumsuz tesbit*» veya «*geri alma*» davası açabilir (mad. 71/II’deki yollama nedeniyle, İİK. mad. 33a/III ve 33/IV).

İcra mahkemesi, «*zamanaşımı nedeniyle takibin iptaline (geri bırakılmasına)*» karar verirse, alacaklı, «*bu kararın kesinleştiğinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde*» mahkemede alacak davası açabilir. Eğer açmazsa, «*alacağın zamanaşımına uğradığı*» hususu, kesin hüküm teşkil eder (mad. 71/II; 33 a/II) (HMK. mad. 303).

*

Bir olayda;

- **Davacı vekili** 03.02.2022 tarihli “*dava dilekçesi*”nde özetle;

- Açtıkları davanın konusunun “*alacağın, icra takibinden sonra zamanaşımı nedeniyle (... 15.İcra Müdürlüğünün ... sayılı ve yenileme sonrası ... sayılı dosyasının) ‘icranın geri bırakılması’ talebiyle, davanın kesinleşmesine kadar ‘icranın durdurulması, hacizli taşınmaz satışının durdurulması’* olduğunu,
- Davalı tarafından, ... 15.İcra Müdürlüğünün ...sayılı ve yenileme sonrası ...sayılı icra takibinden kaynaklanan, müvekkili şirket üzerine kayıtlı ... ili, ... ilçesi, 854 ada 34 parseldeki taşınmazın haczedildiğini, taşınmazın satışına yönelik alacaklının ‘kıymet takdirine itiraz davası’ açtığını, bu davanın sonuçlandığını ve taşınmazın hâlihazırda satış tehdidi altında bulunduğunu, davanın kesinleşmesine kadar icra dosyasında hacizli

⁸⁶ ÖZTAN, F. age. s:888 – DOMANIÇ, H. age. s:472

⁸⁷ Bknz: 11. HD. 29.12.1977 T. 5787/5946 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁸⁸ Bknz: 12. HD. 29.3.2004 T. 1720/7373 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁸⁹ Bknz: 12. HD. 23.9.2004 T. 14137/20122 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁹⁰ Bknz: 12. HD. 28.6.2011 T. 32500/13475; 07.06.2011 T. 13296/11939; 05.10.2010 T. 9671/22298; 15.06.2010 T. 2901/15366; 19.01.2010 T. 19621/1054; 06.11.2008 T. 15941/19293; 03.11.2008 T. 15947/19058; 03.11.2008 T. 15946/19047; 25.09.2008 T. 13000/16309; 01.07.2008 T. 11181/14014; 16.06.2008 T. 10209/12622; 29.05.2008 T. 6958/10890; 21.9.2004 T. 15389/19808; 29.6.2004 T. 12522/17197 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁹¹ Bknz: 12. HD. 2.7.2004 T. 12595/17579 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

⁹² Bknz: 12. HD. 16.1.2003 T. 27331/207 (www.e-uyar.com E.T.23.03.2022)

bulunan müvekkil şirkete ait taşınmazın satışının gerçekleşmemesi gerektiğinden, taşınmaz satışının bu nedenle durdurulması için bu davanın icra dairesine bildirilmesini,

- Müvekkil aleyhine, icra takibine konu edilmiş olan bonoların, icra takibinin kesinleşmesinden sonra alacaklı tarafından zamanaşımına uğratılmış olduğunu, çünkü ‘vade tarihinden itibaren üç yıl geçmekle poliçeye(bonoya) bağlı alacağın zamanaşımına uğrayacağı’nın yasa hükmü olduğunu,
- Müvekkil ve temsilcisi olduğu şirket hakkında 26.02.2008 tarihinde ... 15.İcra Müdürlüğünün ...sayılı dosyası ile iki adet 30.04.2006 ödeme tarihli ve 239.500,00 TL’lik ve 250.000,00 TL’lik toplamda 489.500,00 TL’lik ve 22.926,95 TL işlemiş faiz ve takip çıktısı olarak 717.428,95 TL bedelle icra takibi yaptığını,
- İcra takibinin 26.02.2008 tarihinden bu yana sürmekte olduğunu, 19.01.2012 tarihinde dosyanın yenilendiğini ve dosyasının yeni numarasının ...olduğunu,
- Takip tarihinden buna, icra takibinin kesinleşmesinden itibaren bugüne kadar defalarca zamanaşımına uğradığını,
- Dosyanın 10.01.2012 tarihinde yenilendiğini, bu yenilemenin müvekkile tebliğ edilmeden yani harçsız olduğunu,
- Dosyanın 19.01.2012 talebine kadar ve sonrasında da zamanaşımının gerçekleştiğini,
- İlişikte sunduğu Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 01.12.2016 T. ve 5508/23501 sayılı kararında da açıkça ‘yenileme talebi öncesinde herhangi bir takip işlemi yapılmadığı ve zamanaşımı gerçekleştiği iddiasına dayalı olarak takibin iptaline’ karar verilmesi gerekeceğinin belirtildiğini,
- Dosyada müvekkili şirkete ait taşınmazın haczedilmesinden sonra defalarca kıymet takdiri yapıldığını, kıymet takdiri yapılmasının İİK.m.106 hükmünde öngörülen süreleri kesmediğini, yani bu anlamda zamanaşımını kesen bir olayın söz konusu olmadığını, dolayısıyla kıymet takdirine şikâyetin, satışın istenmesine engel teşkil etmediğini, Yargıtay 19.HD. 17.01.2003 T. ve 5442/272 sayılı kararda bu hususun açıkça ifade edildiğini,
- Yargıtay kararlarına göre; ‘dava açılmasının, takip talebinde bulunmasının, davanın ihbar edilmesinin veya alacağın iflas masasına bildirilmesinin zamanaşımını keseceğini, aciz vesikası alınmışsa, aciz vesikasının düzenlenmesinden itibaren bunun 20 yıl geçmekle zamanaşımına uğrayacağını, senet borçlusunun açtığı senet iptal davasının zamanaşımını kesmeyeceği, borçlu tarafından açılan menfi tespit davasında, alacaklının savunmasını bildirmesi durumunda, anılan davanın da zamanaşımını keseceğini, istihkak, izaleyi şüyu, kıymet takdirine itiraz, senet iptali, tasarrufun iptali davası gibi davaların zamanaşımını kesmeyeceği (12.HD.26.01.2017 T. 8967/1070)’
- Yargıtay 12.HD. 27.04.2016 T. 9943/12427 sayılı kararında ‘borçlu hakkında yapılan takip ve çıkartılan ödeme emrinin tebliğinden, yenileme emri tebliğ tarihine kadar geçen sürede hiçbir işlem yapılmadığına göre zamanaşımı süresi itirazının kabulüyle, itiraz eden borçlu yönünden takibinin durdurulmasına karar verilmesi gerektiği’nin belirtilmiş olduğunu,
- Taşınmaza kıymet takdirine dair istem ve işlemlerin satışa hazırlık mahiyetinde olduğundan İİK.106. maddesindeki süreyi durdurmayacağını (HGK..17.05.1989 T. 12-226/368, 12.HD.09.07.2012 T. 16781/24213),

- İcra takibinden sonra, icra takibine dayanak iki adet bononun son işlem tarihinden itibaren icra dosyasında zamanaşımını kesen herhangi bir işlem yapılmaması nedeniyle İİK.m.71,33/a ve TTK.m.778/d-h maddelerinin atfıyla TTK.732/4 ile 749/1 maddeleri uyarınca ... 15.İcra Müdürlüğünün ... sayılı ve yenileme sonrası ...sayılı dosyası hakkında 'icranın geri bırakılması kararı' verilmesini taleplerinin kabulüne karar verilmesini”

talep etmiştir.

- **Davalı vekili** 11.02.2022 tarihli “*cevap dilekçesi*”nde özetle;

- “Borçlunun ‘alacağın zamanaşımına uğradığı’ iddiasının dosya kapsamına aykırı olduğunu,
- ... 5.İcra Müdürlüğünde ...dosyada alacaklı olarak yaptığı işlemleri kronolojik olarak ilişikte belirttiğini,
- Takibin 26.02.2008 tarihinde bonoya dayalı olarak başlatıldığını, dosya numarasının ...olduğunu, 22.08.2008 tarihinde borçlunun menkul ve gayrimenkul malları ile alacaklarının haczinin talep edildiğini, 11.07.2008 tarihli taleple kıymet takdiri raporunun borçlu vekiline tebliğinin talep edildiğini, 21.10.2008 tarihli taleple kıymet takdiri raporunun borçlulara tebliğinin istendiğini, 20.07.2009 tarihinde satış talep edildiğini, 07.09.2009 tarihinde taşınmaz takyidatının istinabe edilen icra dairesince yapılmasının talep edildiğini, 05.02.2010 tarihinde satış ilanının alacaklılara tebliğinin istendiğini, 14.05.2010 tarihli taleple satışın düşürülmesinin talep edildiğini, 06.07.2010 tarihinde tekrar satış talep edildiğini, 14.07.2010 tarihinde taşınmazın son takyidatlarının istendiğini, 15.07.2010 tarihinde borçluya ödenecek harcın haczinin talep edildiğini, 17.09.2010 tarihinde satış ilanının ilgililere tebliğinin istendiğini, 28.09.2010 tarihinde ‘harcın haczi için’ ... Vergi Dairesi’ne müzekkere yazılması istendiğini, 08.03.2010 tarihinde satış için gerekli giderleri yatırması hususunda Av. ...’a yetki verildiğini, 14.04.2011 tarihli taleple birinci haciz ihbarnamesi gönderilmesi istendiğini, 01.06.2011 tarihinde tekrar satış talep edildiklerini, 24.08.2011 tarihinde taşınmaza yeniden kıymet takdiri talep ettiklerini,26.10.2011 tarihinde 100.maddeye yarar bilgiler istendiğini, 19.01.2012 tarihinde harçsız yenileme talebinde bulunulduğunu, 27.03.2013 tarihinde satış talimatı yazılmasının talep edildiğini, 29.07.2013 tarihinde satış işlemlerine bir an önce başlanmasının talep edildiğini, 11.12.2013 tarihinde kıymet takdirinin yapılmasını talep ettiklerini,30.01.2015 tarihinde taşınmazın son takyidatlarının istendiğini, 27.02.2015 tarihinde taşınmaz haczi talep edildiğini,14.04.2015 tarihinde kıymet takdirinin tebliğinin talep edildiğini, 29.09.2015 tarihindeki taleple satış işlemlerinin devam edilmesinin talep edildiğini,20.10.2015 tarihinde satış ilanı tebliğ edilerek ilgililerin talimat icra dairesine bildirilmesinin istendiğini, 03.05.2016 tarihinde tekrar taşınmazın satışının talep edildiğini, 10.10.2017 tarihinde kıymet takdirinin yapılmasının istendiğini, 15.01.2019 tarihinde tekrar haciz talep edildiğini,15.12.2019 tarihinde tekrar kıymet takdirinin yapılmasını istendiğini, 21.01.2021 tarihli taleple haciz talep edildiğini,16.04.2021 tarihinde kıymet takdiri raporunun ilgililere tebliğinin talep edildiğini, 28.06.2021 tarihli taleple taşınmazın k...da haczi bulunan icra dairelerinden ‘haczin devam edip etmediğinin’ sorulmasının talep edildiğini”

bildirmiştir..

*

Mütalâa (ve dava) konusu uyuşmazlıkta;

Buraya kadar yaptığımız ayrıntılı açıklama ve atıfta bulunduğumuz içtihatlardan anlaşıldığı gibi; alacaklının yaptığı takipte ‘her talep ve işlemi’nin değil sadece ‘takibi ilerletmeye yönelik, alacaklıyı alacağına kavuşturan’ haciz talebi, satış talebi gibi sınırlı sayıdaki talep ve işlemler, alacağın bağlı olduğu zamanaşımını keser. Nitekim **yüksek mahkeme** çeşitli kararlarında;

√ “Alacaklının satış talebinin (satış masraflarının da İİK. 59 uyarınca yatırılmış olması koşuluyla)”⁹³,

√ “Alacaklının haciz talebinin (haciz masraflarının yatırılmış olması koşuluyla)”⁹⁴

‘zamanaşımını keseceğini’ belirtmişken,

√ “Taşınmazın son imar durumu ile üzerindeki hacizlerin devam edip etmediğinin sorulmasına yönelik taleplerin, takibi ilerletmeye yönelik işlemler olmadığından, zamanaşımını kesmeyeceğini”⁹⁵,

√ “Maaş haczi konusunda müzekkere yazılmasının ve maaştan yapılan kesintilerin icra dosyasına girmesinin beklenmesinin, zamanaşımını kesmeyeceğini”⁹⁶

√ “İİK.’nin 100. maddesiyle ilgili yazışmaların yapılmasının, takibin devamına yönelik işlem niteliğinde olmaması sebebiyle, zamanaşımını kesen sebeplerden sayılmayacağını”⁹⁷,

√ “Borçlu tarafından açılan kıymet takdirine itiraz davasının, zamanaşımını kesmeyeceğini”⁹⁸

√ “Borçlunun borcunu ikrar etmesinin ya da borcuna mahsuben ödemede bulunmasının, zamanaşımını kesmeyeceğini”⁹⁹

belirtmiştir.

Somut olayda; mahkemece icra dosyası üzerinde *bilirkişi incelemesi* yaptırılarak, alacaklı tarafından, alacağın bağlı olduğu zamanaşımını kesecek –masrafları da yatırılarak haciz talebinde/satış talebinde vb. bulunup bulunulmadığı araştırılarak- ‘takip işleminde’ bulunup bulunulmadığı tespit edilip, sonucuna göre bir karar verilmesi isabetli olacaktır.

⁹³ Bknz: Yuk. dipn. 11

⁹⁴ Bknz: Yuk. dipn. 33-56

⁹⁵ Bknz: Yuk. dipn. 14

⁹⁶ Bknz: Yuk. dipn. 23

⁹⁷ Bknz: Yuk. dipn. 55

⁹⁸ Bknz: Yuk. dipn. 57

⁹⁹ Bknz: Yuk. dipn. 59

